

Snovanja

52

PRILOGA GORENJSKEGA GLASA

UREDNIK: MIHA.NAGLIČ@SIOL.NET

Povod za to pisanje je film Govoreče glave, ki je bil zadnjič na televiziji. Film o treh filozofih. Film in ob njem vprašanje, ali je medijsko pojavljanje filozofije sploh mogoče? Tudi če ni, je dejstvo, da so nekateri filozofi prave medijske zvezde.

Filozofi, medijske zvezde

MIHA NAGLIČ

Govoreče glave treh slovenskih modroslovcev so bile na sporedu po Mariu, se pravi po čvekajočih glavah (TV Slovenija 1, 24. maja 2009). Razlika je bila seveda več kot očitna. A ne gre za to, da bi primerjali (vodo in vino). Gre za vprašanje, ali je filozofijo oziroma njena poslednja vprašanja sploh mogoče kazati na televiziji. Kaj je bit bivajočega? Zakaj je

je veliki vojskovodja ubožnega filozofa vprašal tudi, zakaj okoli njegovega bivališča leži toliko kosti, človeških in živalskih; kaj bo z njimi? Diogen je odgovoril, da skuša razločiti kosti svojega očeta od kosti sužnjev, a mu to ne uspeva. Tudi v tem popularnem odgovoru je bilo globoko etično in za tisti čas preveratno sporočilo: po kosteh smo si vsi ljudje enaki, sužnji in svobodnjaki.

Kinik našega časa in ljubljene svetovnih medijev je tudi slovenski filozof Slavoj

kako se lahko dokopljemo do resnice le, če smo zmožni lagati ...

O tem, da so filozofi in njihove misli še kako primerni za medijsko upodobitev, po svoje pravi tudi film **Govoreče glave**. Režiral ga je Dušan Moravec, scenarij je napisala Marija Zidar, ki je v pogovoru z glavnimi igralci uvedla tudi eno od predpremier v Cankarjevem domu, 19. maja. Za njenim omizjem so sedeli filozofi Ivan Urbančič, Marko Uršič in Rado Riha, pridružil se jim

je Gorazd Kocijančič, ki je ob tem povedal, zakaj je sodelovanje v filmu zavrnil. Bil je enkrat večer, tako zunaj kot znotraj. Vreme zunaj je napovedovalo bližnje poletje, Ivan Urbančič pa je v Kosovelovi dvorani povedal, da se našemu svetu piše slabo, da nas čaka splošna in ne le vremenska katastrofa. Vse skupaj je bilo kljub temu lepo.

Ker sem bil zraven, bi rad spomnil še na podoben film ("dokumentarec meseca"), ki smo ga na TV1 videli 5.

novembra 2001. **Življenje od znotraj** je bil njegov naslov, režiral ga je Rene Maurin. "Nastopili" pa smo trije sošolci s filozofije: Ivan Kosovel (1952-2000), Peter Mlakar in Miha Naglič. Naša imena seveda niso enake teže kot zgoraj omenjena, a v temeljnem nagnjenju smo si vsi filozofi enaki - v rado-vednosti. In če lahko misleče glave katero od svojih iskanj in spoznanj posredujejo drugim s pomočjo medijev, je medijska pomoč dobrodošla.

*Bil je edinstven
večer. Vreme je
napovedovalo
bližnje poletje,
Ivan Urbančič
pa je povedal, da
se našemu svetu
piše slabo,
da nas čaka
splošna in ne le
vremenska
katastrofa. Vse
skupaj je bilo
kljub temu lepo.*

goče kazati na televiziji. Kaj je bit bivajočega? Zakaj je boljše nekaj kot nič? Kako razbrati oziroma spoznati skrivni logos? Pa o vsem tem in še čem kaj povedati in le čakati ... Zgodovina filozofije (ljubezni do modrosti) izpričuje, da je bit bivajočega mogoče misliti, ne verjamenem pa, da bi jo bilo mogoče medijsko prikazovati. To je podobno kot v nekaterih velikih religijah, ki prepovedujejo upodabljanje Boga - ker ga še nihče ni videl, razodeva se nam z besedo, dostop do njega pa je mogoč le z molitvijo in meditacijo. Da bi se nam poslednje skrivnosti filozofije razodele v medijih, je ravno tako neverjetno kot pričakovati, da pride sam Bog na klepet v oddajo Spet doma.

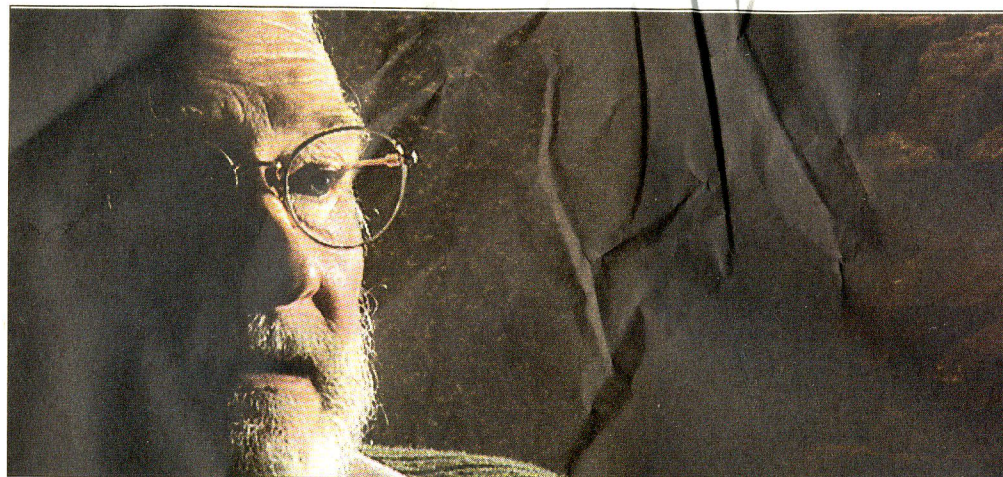
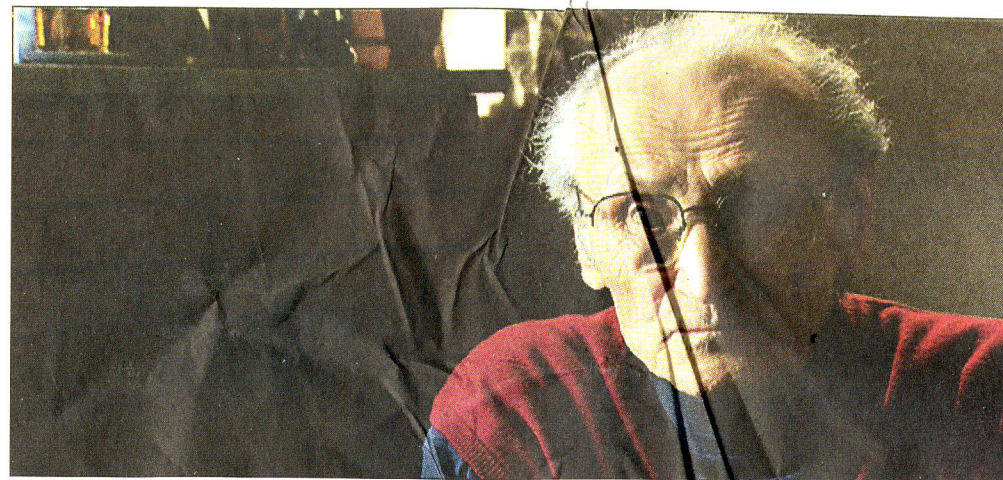
Nobene ovire pa seveda ni, da bi se v medijih prikazovali filozofi. Tako je bilo že v starem grškem svetu, ko so bili kiniki v javnosti bolj znani kot največji trije misleci tistega in vseh časov (Sokrat, Platon, Aristotel). Njihov miselni napor je bil za navadne govoreče glave prevelik, tudi sicer se ni dogajal na atenskem trgu (agora), temveč v zavetju Akademije. Kinik Diogen iz Sinope, filozof-pes, pa je živel na trgu - v sodu. Splošno znano je, kako je prosil Aleksandra Makedonskega, ki ga je ob osvojitvi Aten prišel pogledat, naj se mu umakne s sonca. Ne brez vzroka; za filozofa sonce ni le vir toplote, ampak tudi prispodoba največjega dobrega, po katerem ta svet je, kar je. Manj znano je, da

ljene svetovnih medijev je tudi slovenski filozof Slavoj Žižek. V svojih delih in nastopih rad uporablja šale. Ena najbolj znanih je tale, ki sledi. Nemški delavec dobi službo v Sibiriji. Ker se zave da, da bodo vso pošto pregledovali cenzorji, predlaga svojim prijateljem: "Sporazumevajmo se v šifrah. Če boste prejeli moje pismo, ki bo napisano z navadnim modrim črnilom, bo to pomenilo, da govorim resnico. Če pa bo napisano z rdečim črnilom, bodo v njem laži." Čez mesec dni njegovi prijatelji dobijo prvo pismo iz Sibirije, v katerem lahko preberejo naslednje: "Tukaj v Sibiriji je vse čudovito. Trgovine so polne. Stanovanja so prostorna, dobro ogrevana. V kinodvoranah predvajajo vesterne. Mnogo je lepih deklet, ki so se pripravljena spustiti v razmerje. Edino, česar v trgovinah nikakor ni mogoče dobiti, je rdeče črnilo." To ni le dober "vic". Vsebuje tudi filozofske in psihoanalitične elemente. Ian Parker, čigar knjigo (Slavoj Žižek, Kritični uvod) smo pred kratkim dobili tudi v slovenščini, razbere v njej dva značilna heglvska dialektična obrata: da lahko pridemo, kamor želimo, le prek zanikanja, negacije; in da lahko govorimo resnico le, če v svoje izrekanje reflektivno vključimo tudi sebe. V Žižkovi šali se "skrivata" tudi Freud in Lacan. Za Freuda so šale eden od načinov izrekanja resnice, ki je v njih varno ovita v nekaj trivialnega. Lacan pa bi na primeru te šale razkril,

Urbančič, Marko Uršič in Rado Riha, pridružil se jim

spominke na poletni film ("dokumentarec peseca"), ki smo ga na TVS videli 5.

posredujejo drugim s pomočjo medijev, je medijska pomoč dobrodošla.

Filozofi Ivan Urbančič, Marko Uršič in Rado Riha v filmu Govoreče glave (TV Slovenija, 2009)